

Denna hemsida är en krönika över förfäder och platser med anknytning till
Carl Johan Hjalme

Hållnäs

är halvön i nordligaste Uppland. Det är i huvudsak där och i Gävle som mina rötter finns. Hållnäs har utgjort en egen socken och kommun in på 1970-talet men tillhör numera Tierps kommun.

Del 2

Mina föräldrars platser för boende och
rekreation

- Barknåre skola i Hållnäs
- Brännvinsbron i Konradslund

Familjen Hjalmes platser för boende och rekreation

Barknåre och Hållnäs i stort

I Barknåre skola fanns som nämnts familjens bostad från 1920 ända till Werners pensionering 1956. I skolhuset växte vi barn upp tillsammans med småskollärarinnan Ellen Bengtsons barn Siv, Per och Ola. Mannen Carl Bengtson var ägare till Griggebo såg och nyckelharpspelare, han dog tidigt (1960-tal?). Ellen blev nästan 104 år. Bengtsons barn var ett par år yngre än Hjalmes barn, men det fungerade bra, kanske sämst för Britta som var äldst.

Till en början värmdes huset upp med kakelugnar och köksspisar i bostäderna på övervåningen. I skolsalarna fanns kaminer. Det gick åt åtskilligt med ved för en vinter och huset var inte lika värmeisolerat som hus är i dag. Det levererades ved varje höst i långa vedkastar på gården. En grannbonde Leonard Larsson i Haget anlätades först av kommunen för vedhuggning i vedboden, men senare efter kriget kom det en maskin som kapade och klöv veden. Frun i granngården, Augusta Westergren, städade i skolan. Vatten hämtades från en brunn på gården men kunde pumpas upp från skolkorridoren upp till en isolerad cistern på vinden. Det fanns inte heller elektricitet, utan vid behov tändes fotogenlampor. Läxor lästes och dukar broderades vid fotogenlampans sken. När radion kom måste man skaffa

ett bilbatteri om man ville lyssna. Batteriet fick man åka och ladda i Malen, där det fanns vindteknik vid taxistationen. Bengtsons hade radio men vi skaffade inte radio förrän elen kom. Först i början på 1940-talet moderniserades huset. Vi fick el indraget (samtidigt med att hela socknen fick elektricitet, se [artikel i DN 24 aug 1940](#)). Det installerades centralvärme med värmeledningar, brunnen borrades och det sattes in en hydrofor. Vi hade utedass hela tiden, något WC blev aldrig installerat. Telefon fanns däremot ganska tidigt, och vi hade en egen telefonlinje

med stolpar genom skogen fram till en växel som då låg hos Palms vid Brännvinsbron i Konradslund. Den inspekterade vi ibland för att se att den var oskadd. När flera skaffade telefon under 1940-talet byggdes linjer med stolpar efter vägen. Konradslundsväxeln flyttades senare till Johanssons på vägen mot Vavd. Vi hade nummer Konradslund 5, C.M. Janssons affär i Hjälmmunge hade Enbo 3 och Ellen och Ruben Andrén i Tierp hade Grissla 44. Sekretessen var inte den bästa och växeln var nog en del i byskvallret. Det hade Werner erfarenhet av när han överhörde en vidareberättelse vid ett samtal som pågick.

Mat fick man åka och handla i Kooperativbutikerna i Konradslund en dryg kilometer söderut. För vår del fick vi för det mesta leveranser med bussen eller bakpå pappas cykel från farfars affär i Hjälmmunge. Mjök fick vi från bonden

Bengtsson i Åddebo. Den ställde bonden ut på mjölkbordet tillsammans med sin mjölkleverans till mejeriet. Ibland kom det fiskare cyklande och sålde strömming och gädda. Ett kast var fyra strömmingar. Senare under 1940-talet kom en slaktare från Löfstabruk eller Skärplinge åkande i skåpbil och öppnade sin butik framför skolan. Även bryggaren kom och sålde öl och läskedrycker på samma sätt.

Kommunikationerna med Gävle och Uppsala varierade. Bussen från Gävle gick normalt via Skärplinge, Hällnäs kyrka och Hjälmmunge till Vavd förbi vår skola. Vid hemfärd från Gävle på kvällen hände det ofta att man fick sitta och vänta i bussen i Hjälmmunge medan chauffören gick in och åt sin middag i hemmet. Han övernattade väl sedan i Vavd eftersom han skulle starta därifrån igen kl 5 nästa morgon. Under kriget (1940-44) fick man ibland ta sig till Hjälmmunge (7 km) för att åka till Gävle. Jag minns en vintermorgon när mamma och jag skulle gå till Hjälmmunge. Jag tog min sparkstötting och i en liten backe halvvägs skulle mamma åka med på den. Sparkmedarna brast och vi fick sedan gå båda två. När jag skulle åka till Uppsala för att börja i läroverket 1944 fick jag de första åren ta bussen från Barknåre till Skärplinge där jag bytte till Örbyhusbussen för att sedan kliva på tåget till Uppsala. Senare öppnades en busslinje från Vavd via Konradslund och Löfstabruk till Uppsala. Då behövde man bara klara kilometern till och från Konradslund på egen hand.

Väntan på Hällnäsbusen. Kikaren var min studentpresent från föräldrarna.

Bussen tömde Postens brevlådor efter vägen. Pappa hade ständiga diskussioner med bussbolaget om att få ha kvar en brevlåda utanför skolan. Han hade ju post att skicka nästan varje dag, eftersom han var kommunalman och skolledare. Men skolan låg ensam på ett avsnitt utan tätare befolkning, så bussbolaget ville sätta brevlådan i Konradslund vid affären i stället. Men brevlådan blev kvar vid skolan.

Levnadstandarden var ganska låg i förhållande till senare tider men

betraktades som normal och livet fungerade utmärkt. Gemenskapen med omkringboende var naturlig och alla anpassade sig till sina förutsättningar. Det var vanligt att folk kom till pappa för att få hjälp med skrivelser till myndigheter.

När skolan lades ned i slutet av 1950-talet blev det först båtbyggeri (ekor) och sedan hem för Bodils minicirkus med olika smådjur som dresseades. Huset brann i slutet av 1980-talet ned och Bodil fick hjälp av TV4 och Kristin Kaspersen med att uppföra en ny bostad på tomten (dokumenterat på TV4). Numera känner man bara igen det vackra uthuset med tvättstuga, förråd, vedbod, matkällare, dass mm. Tomten verkar nu vara utan liv.

Hållnäs har haft långt till allfarvägarna på sin udde i Bottenhavet och folket där har haft en mera utpräglad dialekt än orterna längre västerut. Det medförde att folk från Hållnäs betraktades som dummare och blev ofta mobbade t.ex. vid skolgång på annan ort. Hållnäs halvön har varit bebodd sedan länge och på senare tid har arkeologer upptäckt spår av bosättning från vikingatiden (bl.a. runsten vid Lingnåre vid Sikhjälma vägen) och solskifte i åkrar från medeltiden (Barknåre). Utgrävningar har företagits och dokumenterats av landsantikvarien och det finns en informationslada i Lingnåre. Hållnäs hembygdsförening har hållit minnet av gamla tider levande och äger bl.a. några gamla båthus med båtar i Fågelsundet, Hållnäs nordspets.

Norr om Fågelsundet ligger ön Björn med Björns fyr. Familjen umgicks en tid på 1950-talet med fyrmästare Augustsson på Björn. Fyren är inte längre bemannad utan nödvändiga funktioner fjärrstyrs. Sommaren 2013 anordnade Svenska Turistföreningen en utflykt i vackert väder till Björn. Anita och jag deltog. Det var första gången sedan någon gång på 1930-talet som jag besökte Björns fyr. Den gången gjorde några av skolbarnen i Barknåre skola en utflykt dit. Sommaren 2013 såldes fyrmästarbostaden med några uthus på auktion, eftersom Sjöfartsverket inte längre ville underhålla byggnaderna där. Priset blev drygt 3 miljoner kronor, ganska mycket pengar då. Bilden här är från en skolresa till Björns fyr med skolbarn från Barknåre skola omkring 1940.

Brännvinsbron

Brännvinsbron (Böle 2:23). När tiden för Werners pensionering närmade sig i mitten på 1950-talet köpte han en tomt i Konradslund av bonden Palm i Böle. Werner letade också reda på en stuga i Långbron nära Lövstabruk som var till salu. Det var ursprungligen ett torpställe under bruket. Den plockades ner och sattes upp på tomten i Konradslund. I den stugan tillbringade Ebba och Werner många vårar och höstar med cykelutflykter till kända trakter fram till Ebbas bortgång 1976. Efter överlåtelsen från föräldrarna använde Carl Johan och Anita fritidshuset under cirka tio år, bl.a. som bas för båtutflykter med Johanita I som de hade förtöjd på Ängskärsklubben 8 km bort. I samband med förvärvet av min faster Sigrid Blix's fritidsställe i Öregrund sålde jag Brännvinsbron till min syster Ulla som

inte ville att stället skulle gå ur slakten. Hon använde det sporadiskt under flera år, ofta samtidigt med att gamla lekkamraten Siv Bengtson (dotter i lärarinnans familj i Barknåre skola) vistades i sitt hus i Griggebo. Fastigheten såldes 2011, men förefaller sedan tyvärr vara övergiven av ordningen där att döma (senast konstaterat 2019). Granngården på andra sidan bäcken ägs numera av en kollega till mig från Gävle som jag besöker emellanåt.